Dvi Morko Tvėno ir viena Brėt-Garto

APYSAKOS

lietuviškai P. N. sutaisytos.

P. Nėrio išleidimas.

Prekė 10 kap.

Spauda Otto v. Mauderodės
Tilžėje 1904 m.

Dvi Morko Tvėno ir viena
Brėt-Garto

APYSAKOS

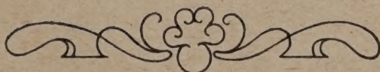
lietuviškai **P. N.** sutaisytos.

P. Nėrio išleidimas.

Prekė 10 kap.

Spauzdinta pas Otto v. Mauderodę Tilžėje 1904 m.

Smerties ratelis.

Morko Tvėno apysaka.*)

I.

Tas atsitiko Olivėro Kromvėlio laikuose. Visoj kariūmenėj nebuvo jaunesnio pulkauninko už Maifėrį; jam tik trisdešimtis metų sukako, ir nors teip jaunu da buvo, bet jau galima buvo vadinti jį pritirusiu ir viską mačiusiu karės vėtėranu. Septynioliakos metų da budams, jau jis pradėjo savo tarnystą, dalyvuodams karėse ir visur atsižymėdams teip jaunu budams pulkininku patapo. Bet šit, netikėtai skaudus smūgis jį sutiko, juodųs debesįs, ikišiol šviesią jo padangę užtraukė.

Buvo ilgas žiemos vakaras; ant oro buvo šalta, staugė vėjas; kambary liudnu, tylu ir neramu. Pulkininkas ir jo jauna žmona vienidu, pašnekėję apie savo vargus, tyliai sedėjo prieš saliono ugniakurį — jiems tik mislyti ir laukti atsiliko, bet ir laukti jau nebdaug reikėjo; jauna moteriškė apie tai žinojo ir vien tik jai apie tai pamislijus šiurpulis ją ėmė.

Jie vieną kudikį turėjo, septynerių metų duktę Abbi. Ji tuojaus įeiti turėjo, jiems labanaktį pasakyti, ir pulkininkas tyliai pasakė:

— Nusišluostyk akis ir nusiramink. Nors ant valandelės užmirškiva tamsią ateitį.

— Pamėgįsiu ją užmiršti, bet tik širdis man nuog nelaimės plyšta.

---

*) Griaudus čion apsakytas atsitikimas, buvo aprašytas Karleilio veikale „Olivėro Kromvėlio raštai ir kalbos“.

— Cit, ana eina!

Ant slenkščio pasirodė mažutė mergaitelė ilguose naktiniuose marškinėliuose; plaukų kuodelis nuo mažos jos galveles nusileidęs buvo ant jos pečių. Da valandelė ir tėvai bučiavo jos gerbianiuotą galvelę.

— Tetušėl, nebučiuok teip, tu man visai plaukus sumaigįsi.

— Dovanok, miela, man labai gailu, nepyk ant manęs!

— Aš gi ir nepykstu, bet ar iš tikro tau gaila, jog mano plaukus sumaigiai?

— Pažiurėk pati, Abbi, kaip man gaila — ir jis, rankomis akis užsidengęs, nudavė, buk tai verki. Mergaitė išsigando, jog savo žodžiais tiek bėdos padarė ir pradėjo nuog tėvo veido rankas atitraukti, sakydama:

— Neverk, susimildamas. Aš nenorėjau tavęs užgauti! — Bet umai tarpo pirštų ana pamatė, jog jis visai neverki, ir sušūko:

— Koks negeras! tu neverki, tu tik verkenčiu apsimetiai. Eisiu prie matutės, tu iš manęs juokiasi.

Ana norėjo nuog jo kelių nučiaužti, bet ans ją sutarėjo:

— Ne, mano miela, palik pas mane; dovanok man ir kaipo bausmę, ką paliepsi, tą atliksiu. Tai ko gi tu reikalauji?

Sandara tapo padaryta, kudikėlio veidelis vėl prašvyto ir, maloniai tėvą tusydama, mergaitė kaipo bausmės atlikimo, „pasakos“ reikalavo.

Ir šit . . .

Tėvai kvapą užturėjo ir klausė! Žingsniai! Vis arčiaus ir arčiaus, balsiaus ir balsiaus, paskui jie prošali praėjo ir tolymoj pražuvo.

Jie lengvai atsidūso, ir tėvas pasakė:

— Pasakos? Linksmios?

— Ne, tetušėl, geriaus baisią. Nėr galima visuomet linksmas pasakas pasakoti. Auklė sako, jog žmonėms nevisuomet linksmu. Ar tai teisybė, tetušėl?

Motina atsidūso, nes jos mislios vėl į baisią ateit nusikreipė. Tėvas skurdžiai užtėmijo:

— Teisybė, vaikel. Ant svieto ir nelaimės atsitinka; tai labai skurdu, bet tai teisybė.

— Tai gi, tetušėl, pasakyk pasaką apie nelaimę, tiktai tokią baisią, kad męs nuog išgąščio drebėtumêm, ir mislitumêm, jog nelaimė su mumis atsitiko. Matutyte, sėsk arčiaus ir turėk mane už rankos, idant mums drauge teip baisu nebūtų. Dabar pradėk, tetušėl!

— Gerai! Vieną sykį tris pulkininkai gyveno . . .

— Aš pažįstu pulkininkus: jukgi tu pulkininkas? Sakyk toliaus!

— Tu žinai, ant karės kuolabiausiai disciplina pildyti reikia.

Nesuprantomi žodžiai kudikėlį sujudino; jis pakelė galvą ir užklausė:

— Ar tą valgo, tetušėl?

Tėvai nenorėdami prasijuokė; tetušis atsakė:

— Ne, tai visiškai kas kita: jie paliepimo nepaklausė. Jiems įsakyta buvo apsimesti, buk tai jie ant priešo užpuola, svarbiausiųjų priešo spėkų atitraukimui, bet jie užsidegę ištikrųjų ant priešo užpuola, aną pamušė ir bėgti prispyrė. Vadovas užsirūstino už jų nepaklusnumą ir nors jis anų už jų narsybę nepagirti negalėjo, bet vis gi juos teisman patraukė.

— Vadovas — tai Kromvėlis, tetušėl?

— Teip.

— Aš mačiau jį, tetušėl; jis dažnai pro mūsų namus važiuodavo ir man rodydavos, buk jis ant ką-ten pyksta, ir visi jo bijo . . . Tik aš jo nebijau: ant manęs jis visuomet teip meiliai žiuri!

— Ak, tu, miela pliauškytė. Tai gi klausyk pasakos. Pulkininkai suimti ir Londonan tapo nuvežti; iš čion juos ant žodžio namon atleidė, idant jie su savo giminėmis atsisveikinti galėtų.

Vėl žingsniai; visi prisiklauso. Ne, prošali . . .

Jauna moteriškė prie vyro prisišliejo, spėkos visai ją apleisti norėjo.

— Tai gi va, šiandien rytmety jie į Londoną pribūvo. Kudikėlio akįs plačiai nuo pasistebėjimo prasivėrė.

— Kaip, tetušėl, tai tas ne pasaka, bet teisybė!

— Teip, mano miela.

— Koks džiaugsmas! Tas dar geriaus; sakyk toliaus. Kas su tavim, matušyt, tu verki?

— Tai nikas, mažute, aš . . . apie nelaimingas gimines pamislijau.

— Neverk, matušėl, viskas gerai pasibaigs; visos pasakos gerai baigiasi. Tetušėl, sakyk greičiaus, kaip viskas praėjo, ir jie davėl laimingais tapo. Tu pamatysi, matušėl!

— Pirmneng namon paleisti, juos į tvirtinę nuvedė.

— Ak, aš žinau tvirtinę. Ją iš čion matyti. Toliaus, tetušėl!

— Tvirtinėj kareiviškas sudas nusprendė, juos sušaudyti.

— Užmušti, tetušėl?

— Teip.

— Brr, blogi žmonės. Matušėl, tu davėl verki. Neverk, viskas gerai bus. Tetušėl, tu greičiaus apsakinėk, tu perdaug tempi . . .

— Teip, žinau, bet man apie tą pamislyti reikia.

— Nemislyk, tiesiai apsakinėk.

— Gerai, — ir teip trįs pulkininkai . . .

— Ar tu juos pažįsti?

— Teip, mano miela . . . . Trįs pulkininkai ant smerties buvo nutarti. Visi draugai labai gailėjosi ir net patįs teisdariai prie vadovo buvo nukakę ir pasakė, jog pulkininkai tik savo pareigą išpildė, ir prašė ant anų susimylėti, arba nors tik vieną iš anų sušaudyti. Vadovas ant tai nesutiko, nes nors jie savo pareigą ir atliko, bet podraug ir savo vadovo prisakymo nepaklausė ir todėl kitų pamokinimui tur buti sušaudytais. Jis pas save apkaltintuosius pašaukė ir paklausė, kaip jie ant

jo vietos budami, padarytų, ir visi trįs pasakė, jog jie patįs žino, jog smertį už nepaklausimą užsipelnė. Tas vadovą sujūdino, ans akimirksnį pamislijo ir tarė: „Burtus jie temeta; vienas numirs, du atsiliks gyvu.“

— Na, ir ką gi, tetušėl, metė jie burtus? Katras gi iš jų numirti turėjo — vargšas?

— Ne, jie atsisakė.

— Dėl ko, tetušėl?

— Jie pasakė, jog tas, kam burtas numirti išpuls, tas ant smerties savnoriai eiti turės, iš to gi išeina, jog jiems nusižudimą siulija, bet jie visi trįs krikščioniais yra ir ėvanėlija užgina patiems savo gyvenimą sutrumpinti. Jie geriaus sutinka visi trįs numirti, jęgut jau teismas teip nusprendė.

— Kaip numirti?

— Tai yra sušaudytais būti.

Da vėl žingsniai!

Gal vėjas!? Ne, tai iš tikro žingsniai, bubnų mušimas, trimytų balsai . . . .

— Atidarykiet — įstatymų vardan!

— Tai kareiviai, man tinka kareiviai! Duok, aš įleisiu juos.

Ji nuog kelių nušoko, prie durų pribėgo, ir jas pilnai atidarė:

— Meldžiu, įeikėt, įeikėt! Tetušėl, tai grėnadieriai! Aš pažįstu grėnadierius!

Kareiviai suėjo ir eilion sustojo, aficieris garbę atidavė, pulkininkas, žodžio neištardamas ir savo jausmų neišrodydams, tuom pat atsakė, jo pati, kaip smertis išbalusi, bet ant pažiuros rami ir pakajinga, grėta su jume stovėjo, kudikėlis ant visų džiaugsmo akutėmis žiurėjo . . . .

Vienas apsikabinimas, ilgas, begalinis ir pulkininkas, nuog žmonos ir kudikio išsitraukęs, eilios priešakyje atsistoja ir tvirtais žingsniais prie išėjimo durų artinos. Pasigirda komenda:

— Pirmyn, tvirtinen!

— Ar matai, matušėl, kaip viskas gerai pasibaigė, aš sakiau tau! Tetušis dabar pas biednus pulkininkus nuėjo — išliuosuoti juos.

— Nelaimingas, nekaltas mano kudikėli! — pusbalsiai tarė nelaiminga motina, dukrytę prie savęs glauzdama.

II.

Ant rytojaus iš ryto nelaiminga moteriškė, nelaimė pavelta, į patalą atsigulė; vaistytojiai ir mielaširdystės seseris mainiasi pagal jos patalą; Abbi'jos į kambarį neleidė, įsakė jai vaikų kambaryje žaisti ir ligonės nekvaršįti. Kudikėlis apsitaisė ir ant gatvės išbėgo: jam į galvą dingstelėjo, jog tėvas tvirtinėj ir nežino, jog motina susirgo — reikia pranešti jam.

Valandą paskiaus teisdariai pas Kromvėlį pašaukti buvo. Jis kambario viduryje stovėjo, rūstas ir nepajudinamas, laukentis, idant jie prakalbėtų. „Męs meldeme juos sutikti, bet jie atkakliai atsisakė, jie nenori burtų mesti. Jie pasirengę yra mirti visi trįs.“

Kromvėlio veidas debesiais paėjo, ans ilgai tylėjo.

— Gerai — tarė jis ilgai pasimislyjęs — tegul tada kas-kitas už juos burtus išmes. Atveskit juos va į tą kambarį, pastatykit juos veidumi į sieną, rankomis iš užpakalio suryštomis. Jiems pribuvus, praneškit man.

Vienas pasilikęs, pašaukė ant sargybos esanti ir įsakė atvesti jam pirmutinį nuo gatvės sutiktą kudikėlį.

Tas vos išeiti suspėjo, kaip Abbi sutiko ir ją į kambarį atvedė. Mergaitė tuojaus arčiaus priėjo ir pažinus Kromvėlį, prieš kurį drebėjo ne tik prasti žmonės, bet ir įtekmingiausios viešpatystės ypatos, be jokios baimės, drąsiai jam ant keliu užlipus, tarė:

— Aš tamstą pažįstu, tamsta Kromvėlis! Aš pirmiaus tamstą mačiau, pro mūsų namus važiuojant. Tamstos visi bijojo, tik aš nebijojau: tamsta niekados ant manęs rustom akim nežiurėjai, ar atmeni? Ar tamsta mane

atmeni? Dar tada aš raudonu apsiaustu apsivilkusi buvau ir iš priešakio mėlinos stučkelės buvo. Atmeni?

Rūstas Kromvėlio veidas džiaugsmu prašvyto.

— Man labai gailu, mažutyt, man gėda, bet . . . .

Kudikėlis pabaigti jam nedavė.

— Tai tamsta pamiršai? O aš va tamstos nepamiršau.

— Man nesmagu, bet dabar jau niekados tavęs nebužmiršiu, duodu žodį. Tu atleisi man? Draugais busime? Tu man mano mergaitę primeni; jos jau nebėra, ana teip-pat toki meili ir maloni buvo, kaip ir tu . . . Ji teip-pat nieko nesibijoja, prie visų ėjo ir kiekvieną savo malonumu žadino. Ji dažnai ant mano rankų sėdėdavo, kaip tu dabar, ir, kaip tu, iš mano širdies rupesčius ir nubodį pavarydavo. Mudu visuomet kartu budavova ir kartu žaizdavova. Tai seniai, seniai buvo.

— Ir tamista ją labai mylėjai, labai?

— Žinams! Ana liepdavo, ir aš klausydavau.

— Koks tu geras, pabučiuok mane!

— Su mielu noru. Va šis pabučiavimas — tai tau, o šis — tai mano pasimirusiai aguonytiai. Dabar tu teip-pat man paliepti gali ir aš tavęs klausysiu.

Kudikėlis ant tokio daleidimo iš džiaugsmo rankytėmis suplojo, bet toj pačioj valandoj už durų sutartiniai žingsniai pasigirdo.

— Kareiviai, kareiviai! Aš noriu juos matyti.

— Tuojaus, mažutyt, palauk: va ko tavęs prašysiu.

Kromvėlis tris vaško ratelius pasiėmė: du baltu, vieną raudoną; šis paskutinis vienam iš apkaltintųjų myrį atnešti turėjo.

— Kokie gražųs rateliai! Tai dėl manęs? Ir tas raudonasis?

— Ne, mano miela! Tai dėl kitų. Pažiurėk į kitą kambarį, ten tu pamatysi tris žmones veidais į sieną, kiekvienas su ištiesta iš užpakalio ranka. Prieik ir padėk kožnam į ranką po vieną iš tų ratelių, o paskiaus vėl pas mane ateik.

Abbi išbėgo į tą kambarį, ir Kromvėlis vėl vienas atsiliko.

— Ištikro, tai pats Dievas tą mintį man įkvepė, — pamislyja jis, — dabar aš persitikrinęs esmu, jog geresnieji gyvais atsiliks.

Tuom tarpu mažutė, kitam kambaryje atsiradus, su žingeidumu kareiviams ir trims pagal sieną stovenčioms figuroms prisižiurėjo. Šit jos veidas nuog prasijuokimo prašvyto; ana pratarė:

— Ak, juk gi vienas iš jų — mano tetušėlis, aš jį pažinau. Gražiausį ratelį todėl jam duosiu!

Ji linksmai arčiaus pašoko ir ratelius į ištiestas rankas įdėjo, paskui iš tėvo parankės linksmą savo veidelį iškyšė:

— Tetušėl, tetušėl, pažiurėk kas pas tave! Tai aš tau tą daviau.

Jis ant raudono ratelio pažiurėjo ir ant kelių perpuolo, glėbyje savo kudikėlį, jo budeliu tapusį, apkabindamas. Kareiviai, apicieriai, paleisti kaliniai be žado stovėjo, tragizmo padėjimu užgauti. Dar akimirksnis, ir jie visi verkė, savo ašarų nesigėdydami. Teip keletas minutų praslinko, pagaliaus vienas apicieris prie pulkininko priėjo ir, už petės jį pajudindamas, tarė:

— Man labai gailu, bet mano reikmenė liepi...

— Ką liepi? — kūdikėlis užklausė.

— Tavo tetušį išvesti...

— Išvesti? Dėl ko?

— Dėl ko? Aš jį į kitą tvirtinės pusę nuvesiu.

— Ne, to nebus. Motina serga, tetušis su mane eis namon. — Ana rankomis tėvo kaklą apsikabino: — Eisme, tetušėl!

— Biednas vaikuti, aš negaliu su tave eiti, aš eisiu su jais.

Kūdikėlis ant aslės nušoko ir aplink nusistebėjęs apsižiūrėjo, paskiaus prie apicierio pribėgo ir sušuko, koje trependama:

— Aš gi pasakiau jums, kad matutė serga, mums greičiaus namon reikia grįžti!

— Aš daug duočiau, idant tavo tėvą paleisti galėčiau, bet aš negaliu. Pirmyn — paimkitie jį!

Abbi, it žaibas, iš kambario išbėgo, už sekundos ana sugrįžo, Kromvėlį už rankos vezdama. Jam pasirodžius, sargyba apsistojo, kareiviai ant vietos sustingo.

— Suturėkit juos! Matutė serga, ir tetušis pas ją tur eiti; aš jiems tai pasakiau, bet jie manęs nebklauso ir jį išvesti nor.

Kromvėlis it žaibo nutrenktas užklausė:

— Kaip „tetušis“? Tai tavo tėvas?

— Teip, žinomas daiktas, ar gi aš bučiau kam kitam davusi gražą raudoną rateliuką, o ne jam?

— O Viešpatie! — Kromvėlis pravaitojo: — aš norėjau vis-ką kuogeriausiai sutaisyti, ir šit netikėtinai negirdėta piktadarysta...

Abbi tuo tarpu pakantrumo nebteko.

— Tu gali pasakyti, idant jį atleistų, — ji verkdama sakė. — Pasakyk jiems; tu pasakiai, jog manęs klausysi, ir va dabar aš tavęs prašau, o tu mano prašymo išpildyti nenori.

Malonas prasijuokimas rūstą veidą apšvietė ir, ranką ant kūdikio pečių padėjęs, Kromvėlis pratarė:

— Ačiu Dievui! Laikui suspėjau! Vaikėl, tavo teisybė: aš tavęs klausyti pažadėjau, ir mano reikmenė — prižadėjimą išpildyti. Pulkininke, jųs liuosi, paimkitie savo vaiką!

Dvi mažos Morko Tvėno apysakos.

Pirmutinė istorija.

Apie žmogų, kursai norėjo pranešti apie naują išradimą kareivių devėjimo užveizdėtojui.

Keletas dienų tam atgal mane aplankė vienas iš mano draugų. Mudu tokiame amžiuje buvova, kuomet žmonės pipkas rūkindami apsakinėja savo gyvenimo nepasivedimus, užmiršdami apie linksmus to gyvenimo atsitikimus. Terp kitų dalykų, mano draugas ant karo ministėrijos užpuldinėti pradėjo. Pasirodė, jog jo draugas buvo išradęs didžiai naudingą kareiviams dalyką beje: lengvius, labai pigius ir stiprius batus, nesibijančius jokio drėgnumo. Išradėjas norėjo savo išradimu pasinaudoti, bet jis žinojo, jog jam, kaipo žmogui visiškai nežinomam, nepasiseks „augštų ypatų“ atydą įgyti.

— Jegut jis teip sakė, tai rods, jis buvo tokiu pat kvailiu, kaip ir męs visi, — pasakiau, savo draugą pertraukdams. — Sakyk toliaus!

— Dėlko tu teip manai? Juk gi tas žmogus vien teisybę tepasakė.

— Ne, jis pamelavo. Sakyk toliaus.

— Aš tavę pertikrįsiu, jog jis...

— Nekuomet nepertikrįsi ir nėra ko ginčiotis, tai nepatogu ir mane tik užgauni. Sakyk toliaus.

— Gerai, tu pats pamatysi... Mane visi pažįsta, bet ir manęs nėra paklausęs viršininkas, pradėjus man rūpintis apie kareivių devėjimą.

— Va ir antra melagysta! Bet, meldžiu, sakyk toliaus!

— Duodu žodį, jog mano mėginimas išėjo ant vėjaus.

— Aš teip ir maniau, nėr ko apie tai ir kalbėti.

— Tai kame gi tu melagystą matai?

— Melagysta tame, buk tai tu prie viršininko prieiti ir jam apie svarbą išradimą pranešti negalėjai. Tu vis ką atlikti būtum galėjęs, jegut reikalą protingai būtum vedęs, o ir tavo draugas teip-pat pats vis-ką padaryti galėjo.

— Bet tu, tu iškur gi žinai, jog aš kvailiai elgiausi? Ar gi tu žinai, kaip visas reikalas ėjo?

— Ne, nežinau, bet aš pasekmę žinau — va tau ir prirodinimas, jog reikalą neišmintingai vediai. Aš, brolyti, senas ir gyvenimą suprantu!

— Nu gerai, gerai, bet duok man nors apsakyti, kaip vis tas atsitiko. Gal buti tuomet pamatysi, jog teisybė yra mano.

— Ką tai priduos? Antrą atsukus, jegut nori, tai papasakok...

— Aš parašiau labai meilų raštą kareivių devėjimo viršininkui.

— O tu pats pasižįsti su juomi?

— Ne.

— Gerai, tai pirmutinis pasirikimas; kvailiai pradėjiai. Vienok, sakyk toliaus.

— Rašte aš išrcdžiau visą naujojo išradimo svarbumą, o labjausiai jo pigumą ir pasisiulijau...

— Pasisiulijiai ypatiškai dalyką išaiškinti? Antras pasirikimas; aš, brolyti, senas ir...

— Už trijų dienų aš keletą eilelių apturėjau; jis ačiu sakė ir...

— Daugiaus nieko?

— Tai gi tame ir dalykas, jog nieko! Aš vėl jam parašiau, jau plačiaus ir...

— Tretis pasirikimas!

— Ir nė jokio atsakymo negavau. Praslinko sąvaitė, aš vėl parašiau, jau gana piktai, ir klausiau, kas su mano antru raštu atsitiko.

— Ketvirtas! Toliaus.

— Aš atsakymą apturėjau. Pasirodė, jog mano laiškas nedaėjo ir manęs prašė kopiją anos prisiųsti. Aš ant krasos patyrinėjau: laiškas buvo apturėtas; ant tai neveizdint, aš vis gi kopiją nusiunčiau. Dvi sąvaiti praėjo. Mano piktumas nutilti suspėjo, ir aš vėl laišką parašiau, labai mandagų, prašydamas mane ypatiškai ant kitos dienos priimti.

— Penktas pasirikimas!

— Lygiai ant dvylikės aš į rėdytuvę atvažiavau ir laukiamamjame kambaryje iki pusės antros išsėdėjau. Pagaliaus aš atsikėliau ir išėjau, o už sąvaitės vėl laišką parašiau, prašydams ant rytojaus mane priimti.

— Šeštas!

— Jis atsakė, jog manęs ant 12os valandos laukia. Žinams, aš laiku pribuvau ir tame pat kambaryje iki pusės trečios sėdėjau. Tuomst aš jau kantrybės nebetekau ir ant visados iš ten išėjau. Mano nuomane, tai tas ponas blogai išauklėtas, visiškai apie reikalus nesirūpinantįs...

— Meldžiamas, susiturėk! Aš, brolyti, senas, gyvenimą pažįstu ir daug mačiau žmonių ant pažiuros nekvailių, kuriems sveiko proto trūko tiesiai ir prigulinčiai reikalą vesti, ir tai reikalą labai prastą, kaip, duokim, tavasis. Tu visai be reikalo tris mėnesius prakyšiai; tavo išradejas teip gi tris mėnesius prakyšė, kareiviai — teipo gi tris, iš viso devynius mėnesius. O dabar aš tau mažą apysaką perskaitysiu; aš ją vakar vakare parašiau. Ryt tu vėl su viršininku pasimatysi ir jam apie savo reikalą papasakoti galėsi.

— Puikiai! Tai tu su anuo pasižįsti?

— Ne, bet tu mano apysakos paklausyk.

Antra istorija.

Kaip kaminšluostys prie karaliaus priėjo.

I.

Atėjo vasara; baisi kaitra kankino kuo-stipriausius ir kuosveikiausius žmones, o silpnesnieji ir sergantieji tiesiog mirtę mirė. Per keletą sąvaičių daugybė žmonių nuog vidurių ligos išmirė. Gydytojiai buvo nusiminę, nės jų vaistai ligoniems negelbėjo, jie nieko padaryti negalėjo.

Karalius visiems garsiems gydytojams įsakė susirinkti pas jį vargų apsvarstymui. Jis rūščia juos priėmė, išmetinėdams, jog jie visai menkai tegydo, jog žmonės nuolat miršta... Girdėdami tai, gydytojai teisinos ir pripažintas pirmutiniu krašto gydytoju, karaliui atsakė:

— Męs padirbome viską galėjome; gailu, jog to buvo permažu. Joki vaistai, joks gydytojas tos ligos pergalėti negal, tiktai pati prigimtis ir stipras kūno sudėjimas jai priešinties tegal.

Karalius užpyko, visus gydytojus iškolioja ir laukan išvarė. Bet ant rytojaus jis pats ta baisia liga susirgo. Žinė apie tą, iš lūpų į lūpas pareidama, umai po visą kraštą išsiplatino ir visus į nelaimę panėrė. Pats karalius labai nusiminė ir, atsidusęs, tarė:

— Atgal tuos niekšus pašaukitie, mažu visgi jie man padės.

Jie atėjo, jo pulso pačiupinėjo, liežuvį pažiūrėjo ir savo vaistus išėmę, pradėjo ligoniui juos duoti, paskui atsisėdę pradėjo kantriai laukti, kas iš tai bus.

II.

Tomui 16 metų sukako; tai buvo linksmas vaikas; jis neprigulėjo prie teip vadinamos „draugijos“. Padėjimas jo sviete labai menku buvo ir jo amatas blogiausiu iš visų amatų buvo: jis naktėmis savo tėvui padėdavo kuopamas duobes valyti. Jo geriausysis draugas, keturiolikos metų kaminšluostys Džim, savo triūsu sergančią motiną užlaikė.

Va tie du vaikesu kaip-tai ir susitiko viename vakare. Karalius jau visas mėnuo kaip sirgo. Toms kątik prie darbo rengesi eiti, todėl, žinams, ir ne savo šventdieniškomis, bet darbo drabužėmis, gan negardą kvapą išduodančiomis, apsivilkęs buvo. Džims po sunkios darbo dienos namon grįžo; jis buvo visas juodai juodas ir tik jo žvairios akis ant sutepto veido švietė.

Ant gatvės krašto pagal griovelį atsisedę, judu pradėjo kalbėtis, ir tuojaus jų kalba apie karaliaus ligą nukrypo, apie ką visas kraštas kalbėjo. Džims, nepakantrumu degdamas savo draugui svarbią naujeną pranešti, tuojaus tarė:

— Tome! Aš galiu karalių išgydyti: aš žinau, kaip tą padaryti!

Toms nusistebėjo.

— Kaip? Tu?

— Teip, aš!

— Paklausyk, tai gi geriausis gydytojas tai padaryti negal.

— O aš galiu. Aš galiu jį par valandos ketvirtį išgydyti.

Džims teip ištikrųjų kalbėjo, jog Toms net užklausė:

— Kaip gi jį išgydysi?

— Tegul jis prispėjusio arbuzo riekelę suvalgo.

Toms prasijuokė.

— Tai gi kareivių gyvenimuose, kame liga labiausiai piauna, gydytojai apgarsino, jog užplaks tą, kas arbuzus arba kitus vaisius atsineš.

— O vienok nuog arbuzų, norint jų ten kuo-daugiausiai būtų, nei vienas kareivis nenumirtų.

— Bet iš kur tą išmislyjai, Džim?

— Tai neišmislas. Ar pažįsti seną, žilą zulusą? Tai va jis tokiu budu daugybę svieto išgyde, ir mano motina ir aš tą mateme. Gana yra suvalgyti vieną arba dvi arbuzo riekeli, ir norint liga kuosunkiausi būtų — tu išgysi!

— Tai stebuklas. Bet jeigut tai teisybė, Džime, tai apie tą karaliui reikia pasakyti, ir aš tai padarysiu.

— Tu, tu su savo amatu! — dabar vėl Džims stebėties pradėjo.

Bet Toms nenusiminė.

— Ak, juokauk kiek nori, bet aš tai padarysiu!

— Ar tu karaliu pažįsti?

— Aš? O tai klausimas! Žinams, kad ne.

— Tai kaip gi tą padarysi?

— Labai pigiai ir lengviai. Išspėk! O kaip tu, Džime, padarytum?

— Aš jam laišką parašyčiau. Antrą atsukus, aš apie tai ikišiolai niekados nemislyjau. Bet, galiu derėtiesi, kad tu teip padarysi.

— Aš deruosi, jog ne. Kaip tu laišką nuleistum?

— Žinams, krasa.

Toms balsiai prasijuokė ir ėmė šydyties.

— Ar gi tu nežinai, kad kožnas nenaudelis tą-pat gal padaryti? Tu apie tai nė nepamislijiai?

— Ne, nepamislyjau — susigėdijęs atsakė Džims.

— O tu būtum galėjęs tai suprasti, jegut teip jaunas ir kvailas nebūtum. Nes jegut koks jenerolas, arba poëtas, arba aktorius, arba kita koki maž-daug žinoma ypata suserga — tai visi nenaudeliai iš viso krašto jiems krasa siunčia stebuklingiausius pamokinimus ir vaistus. O kas gi bus, jegut pats karalius apsirgs?

— Tavo teisybė; tuomet visai bus blogai — atsakė Džims.

— Aš misliju! Ar tu žinai, Džime: kas naktį męs su tėvu išvežame iš karaliaus rūmo šešias tokių laiškų skrinias. Aštuonios dešimtis tūkstančių laiškų tik par vieną naktį. Tu misliji, kad juos kas skaito. Nieks. Va tas-pat ir su tavo laišku atsitiktų, — o patsai tai gi nenorėtum? Tiktai tu, Džime, nebijok, aš vis gi reikalą atliksiu.

— Žinams, aš tau tikiu, Tome, tu toks gudras. Bet kaip gi tai padarysi?

Toms labai užganėditas buvo; jis liuosiaus atsisėdo ir pradėjo:

— Tu pažįsti tą vargšą, kurs su krapšeliu vaikščioja ir kačių mėsą parduoda, o pats mislija, kad jis jau mėsos žinovas. Tai va aš nuog jo pradėsiu, ir jam viską apsakysiu.

Džims nuliudo: draugo žodžiai išnaikino užgymusią viltį.

— Negerai, Tome, — tarė jis — tu juokiasi, o tuo tarpu aš visa širdžia norėčiau, kad žinė daeitų.

Bet Toms ramiai toliaus sakė:

— Nesibijok, Džim, aš žinau ką darau, tu pamatysi. Tas mėsininkas, ką nuog manęs išgirs, papasakos kaštanų perdavėjai, kuri gatvės gale sėdžia. Ana yra geriausia jo draugė ir, jam paprašius, ana viską pasakys turtingai savo tėtulai, vaisių krautuvės, kuri ant kerties, gaspadinei, o ši višką pasakys savo prieteliui, kurs ginklų krautuvę turi, tas savo draugui iš policijos, šis savo viršininkui, viršininkas — tiesdariui, tiesdaris — šėrifui, šėrifas — miesto galvai, galva — rodos prėzidentui, o rodos prėzidentas . . .

— Va tai puikiai! Tome, bet . . .

— Viresniamjam admirolui.

— Toliaus, toliaus, Tome!

— Admirolas pasakys viresniamjam feldjėgeriui, viresnysis feldjėgeris — viresniamjam staldžiui, viresnysis staldžius — viresniamjam kamerdineriui, viresnysis kamerdineris — viresniamjam kamergėriui, o šis mylia-

mamjam karaliaus paziui, kurs nuog jo muses vaiko. Pazius atsiklaups ant kelių ir karaliui į ausį pašnibzdės — ir viskas atlikta!

— Nepaprastina mintis! Kaip ana tau į galvą atėjo?

— Sėdėk ir tikėk, o aš tave išmokįsiu. Kas tavo, Džime, artimiausiu yra draugu, kuriam tu padaryti viską norėtum.

— Tai tu, Tome, tu žinai tai.

— Daleiskime dabar, kad tau priseina prašyti ko nors tau padaryti žmogų, kačių mėsą perduodantį. Tu jo nepažįsti ir jis tave su tavo prašymu gal po velniais pasiųsti: jau jis toks yra, gali man tikėti. Bet jis, tavęs nerokuojant, geriausiu yra mano draugu ir greitus yra dėl mano naudos visą svietą aplakstyti. Dabar pamislyk, kas yra protingiaus — ar tau eiti prie jo prašyti, idant ans ką reikia pasakytų žmonai, kaštanais prėkiuojančiai, arba man pačiam eiti jį apie tą-pat vietoj tavęs prašyti.

— Žinams, protingiau bus, jeigut tu paprašysi.

— Ar matai, kokia čion filozofija: kekvienas, kaip jis didis arba mažas nebūtų, visuomet turi draugą, kur jam širdingai viską padaryti norės. Ir tokiu budu vis tai viena iš kur nepradėt, tu gali pasiekti kekvieną, kurį tik nori, vis tai viena, ar jis augštai ar žemai gyvenime stovi. O tai teip lengvu — atrask sau draugą, tiktai vieną, ir tuomi visas tavo darbas pasibaigi. Jis iš savo pusės atras sau draugą, o tas sau ir teip toliaus! . . . Pasidaro laipos, ir tu gali arba aukštyn lipti, arba žemyn nusileisti, ir tai pagal tavo norą. Karalius manęs nepažįsta, bet tas nesvarbu: jau ryt jis arbuzo pavalgys. Tu pamatysi. Ba! va ir mano katininkas. Sudiev, Džime, reikia jį pavyti.

Jis prekiką pavijo ir tarė:

— Klausyk, aš prie tavęs turiu prašymą.

— Sakyk, aš tuojaus jį išpildysiu.

— Eik pas kaštanų perdavėją ir paprašyk jo tuojaus toliaus paleisti tai, ką tu nuog manęs išgirsi.

Jis reikalą apsakė ir pridūrė:

— Va kas! tai gi bėgk prie jo greičiaus!

Ir per sekundą kaminsluoščio žodžiai prie karaliaus nuskrido.

III.

Ant rytojaus vakare visi gydytojai prie sergančio karaliaus susirinko ir neramiai tyloms terpo savęs kalbėjo. Nuog visų naujųjų vaistų karaliui vis blogiaus buvo. Ligonis nepasijudindamas gulėjo, akis užmerkęs, o mylimasis jo pazius, verkdamas, nuog jo muses baidė. Šit berniukas išgirdo kana-ką einantį ir pamatė, jog vyresnisis kamergêras, baisiai sujudintas, nesuprantamus jam ženklus daro. Pazius ant pirštų prie durų prėjo, ir kamergêras prašnibždėjo:

— Tiktai tu vienas, mano vaikuti, tai padaryti tegali. Paimk šitą, prikalbėk jį suvalgyti, ir jis bus išgelbėtas.

— Galvą duodu, jog jis tai suvalgys.

„Tai“ — buvo dvi riekeli prispėjusio arbuzo.

Ant rytojaus po visą kraštą paėjo garsas, jog karalius visai pasveiko ir paliepė visus gydytojus išvaryti laukan. Linksmybė buvo visur, visi džiaugėsi iš to stebuklingo išgijimo.

Karalius papusryčiavęs apie ką ten užsimislijo. Jis mąstė, kaip tai pritinkančiai savo geradėjui atsilygįti. Pagaliaus jis dasiprotėjo, pašaukęs pazių užklausė, ar bent ne jis jį išgydęs. Berniukas atsakė, jog arbuzą nuog vyresniojo kamergêro gavęs.

Karalius jį atleido ir vėl užsimislijo. Tas kamergêras grafu buvo; karalius nutarė jį gercogu padaryt ir atiduoti jam dvarą, nuog vieno nepaklaužos grafo atimtą. Jis pašaukė jį ir paklausė, ar jis pats tą nauj vaistą išradęs. Bet kamergêras dorus žmogus buvo ir pasakė, jog gydymo paslaptį jis nuog vyresniojo kamerdinêrio buvo išgavęs. Karalius kamerdinerį pašaukė bet tas ant staldžiaus nurodė, nuog kurio ans apie arbuzą dasižinojo. Karalius ir jam norėjo užmokesnį duoti

bet pasirodė, jog staldžius vis tai nuog feldjėgerio dasižinojo.

Karaliui pagaliaus pakiro klausinėti ir užmokesnius apmislyti, ir jis paliepė sujieškoti nežinomą geradėjį. Toj pačioj dienoj pavakare jam pranešė, jog savo išgelbėjimą jis apturėjęs yra nuog berniuko, Džim vardu, kaminsluoščiaus.

Susigraudenęs karalius pratarė:

— Mielas bernelis! jis nuog myrio mane išgelbėjo ir jis tai nepasigailės!

Ir jis jam pasiuntė batų porį nuog savo kojų. Batai Džimui buvo perdidi, bet zulusui jie kaip tik tiko, ir tokiu budu teisybė apturėjo savo užmokesnį.

Pirmutinės istorijos užbaiga.

— Nu ką? — ar dabar mano mintį supranti?

— Prisipažįstu, jog suprantu. Ir aš padarysiu kaip tu sakai. Aš ryt bėgioti pradėsiu. Aš labai gerai pažįstu viršininko draugą. Dabar nei sekundos laukti nepriseis!

Tie žodžiai tikrai išsipildė, ir batai tapo priimti.

Miss Pėgijos žvėrynas.

Bret-Garto apysaka.

Pėgijos skrybelio kasnikai atsiryšo, čebatėlių ryšelis pasileidė. Toks atsitikimas pas mergaitę sodietę neretas, bet abidvi jos ranki buvo užimtos ir jai būtų reikėję ant žemės tai padėti, ką ana teip stropiai nešė, o tai vėl labai sunku buvo, nes jos rankose buvo paukštytė, jaunutė dar, be plunksnų ir mažutytis jaunas kurmis; juodu ji bevaikščiodama buvo radus. Į priekyštį juodu padėti nebuvo galima, nes tuomet neatbutinai jie imtų peštęs, ant žemės paleisti nei vieno nebuvo galima, nes jie nuog jos nubėgtų. Nenoroms Pegija atsiminė apie laivininką, kuriam reikėjo eldijoj vilką, ošką ir kopustus per upę perkelti. „Kaszin, ar kas norint vilką būtų norėjęs vežti,“ mąstė ji sau viena ir pakėlus galvą, pamatė: priešais jos ėjo pažįstamas naugių kasėjas Sam Bedellis, didys, tvirtas vyras. Ji pasišaukė jį ir paprašė vieną iš nelaisvių paturėti. Milžinas su pasipiktinimu ant kurmio pažiūrėjo ir paukštį paėmė. — Turėk ją už kojų, ana baisiai kanda, — pasakė Pėgija ir, kurmį į kišenę įkyšus, pradėjo skrybelį priraišinėti. Kasėjas kantriai laukė, iki Pegija savo skybelio kasnikus suryšė, to skrybelio, kursai jos skaistus ir saulės nudegintus skruostus dengė, ir iki dvejopu mazgu neužmezgė čebatėlių ryšelio, ką darydama, nesigėdino parodyti savo geltono apatinio sėjono ir raibų čiulkių; pagaliaus jis prakalbėti pasidrąsino:

— Tu vėl, Pėgija, su savo žaislomis? Aš maniau jog tau pakirėjo jau žvėrynu žaisti, labiausiai atsilankius prie tavęs pelėdai?

Pėgija visa paraudonavo, atsiminus, kaip jos noras žvėrių sąrankių turėti ant niekų nuėjo, atsiradus naujamjam svečiui — dideliai senai pelėdai.

— O, aš ir pelėdą prie savęs būčiau pripratinus, — kalbėjo ana su pasipiktinimu, — jeigut Ned Majers, kurs ją man padovanojo, pirmiaus nebūtų jos išmokęs ant mažų žvėriukų medžioti.

— O ką gi tu su šituo ponu darysi? — klausė Sam, nurodydamas ant paukšties, kuri ant jo piršto susirietusi sėdėjo: jis teip-pat gal visus kitus išbaidyti; tai niekis, jog jis mažas, bet man rodosi, ans didys pikčiurna.

— Toks jau jo budas, — atsakė Pėgija. Palukėk, aš jį pripratįsiu. Jegut jis guštoj būtų atsitikęs, tai jis toks-pat, kaip jo tėvai būtų buvęs. Tuos paukščius mėsininkais vadina, jie kasdien po devynias mažas paukštytes užmuša ir jas ant savo guštos šakelių iškarsto, visai, kaip mėsininkų krautuvėse, aš pati mačiau.

— Kaip gi tu manai jį prie savęs pripratinti?

— O, aš jį mylėsiu ir lepįsiu — va ir viskas, — atsakė Pėgija, meiliai paukštytės galvą glostydama.

— Tai yra, jog ne jis, bet tu jam paukštytes užmušinėsi — juokiasi Sams.

Pėgija vien galva palingavo, nei jokio atsakymo jam nesuteikdama.

— Juk gi tu negali jo cukrumi maitinti? — ginčijosi Sams.

— Malone ir prispyrimu viską pasiekti galima, — užtėmijo Pėgija, nenorėdama į ginčius įsileisti.

Augštas naugių kasėjas pasilenkė, Pėgijai po skrybeliu prisižiūrėti ir į skaistas mėlynas akis ir malonų veidelį žiūrėdamas, nenoroms su jos nuomone sutiko.

Bet Pėgijos veidas netikėtinai apsiniaukė, ji ranką vis gilyn ir gilyn į kešenę kišo ir pagaliaus sušuko:

— Jo nebėr! — jis pabėgo!

Kasėjas atsigręžė į kitą šalį. Pėgija abiejom rankom sejoną apkabinus, atsargiai jo pakraščius čiupinėti pradėjo ir pagaliaus už valandėlės kurmį surado.

— No, dabar jau viskas, kaip prigul, pasakė Sams, — lėk namon, o tai vėl kas-nors iš jų gal išbėgti.

Maloniai paglostęs jos skrybelį ir net truktelėjęs už jos kaselės, Sams paskui da ilgai žiūrėjo, kaip ana nuo jo tolinos.

Visi žmonės tos apygardos pažinojo ir mylėjo Pėgiją Bėkėr, mažą kalvio dukrelę; kalvis turėjo dar dvi dukri, bet anos nėkur nesirodė, o Pėgija visiems buvo reikalinga, tarsi sniegena, krumuose dainuojanti, tarsi genys miške, tarsi pati prigimtis, — visi pamatę ją tarsi jaunyn eidavo. Kur ana neeitų, nieks jos užmatęs nepraleido nepašaukęs; šimtai žmonių buvo greitus už ją užstoti ir jai pagelbėti.

Mergaitė nuog mažumos savotiškais norais ir mėgimais atsižymėjo, nieks jos nedraudė, ir todėl ana su visais gyvais sutvėrimais, jai po ranka papuolusiais, žaidė, neatsižiūrėdama ant to, ar jie gal jai blėdį padaryti, ar ne. Sykį žmonės jai papasakojo apie mažą mergaitę, kuri pieną ir piragą į mišką nešiodavo ir ten su gyvate dalįdavosi, kuri visuomet ant vienos ir tos pačios vietos atčiauždavo. Pėgija tuojaus pieno gavo ir miškan nubėgo, kame sykį tokių gyvačių guštą buvo mačius ir ten pieną paliko. Teip ana tris, keturias dienas darė, ir ši gyvatė, su visu tuzinu mažų gyvačiukų, netik kad priešais jos iščiaužė, bet dar nužemintai paskui jos čiaužė, jai namon einant. Bijodama, kad jos naujam draugui kas pikto neatsitiktų (o apie save ir savo gimines ana visai nemąstė), Pėgiją ratą padirbo ir vėl miškan ant nedidelios eikšties sugrįžo; čion ana nedidelę šakelę nulaužė ir prieš gyvatę padėjo; ši apsistojo. Pėgija savo mėginimą atkartojo, ta pati pasekmė, matyt gyvatė suprato ir klausė jos. Prie tokio užsiėmimo vienas naugių kasėjas buvo ją užtikęs, ir nuog to laiko garsas apie ją, kaipo žvėrių nuvaldytoją, paėjo.

Nuog to laiko kai-kurie gyventojai „Cemet Ridge“ — teip vadinosi vieta, kame mūsų istorija dėjosi — stropiai pradėjo rinkti dėl Pėgijos žvėryno visokius retus gyvuolius. Du kasėju jos žvėrynui augštą, stiprą aptvėrimą įtaisė, ir nors tas tvartas kokioj pusmylėj nuo namų buvo, bet kalvis nieko apie tai nežinojo ir toji paslaptis šventai tikrų Pėgijos draugų buvo užlaikoma. Jos tėvai labai nemėgo iš priežasties jos tokio didelio prie gyvuolių prisirыšimo ir dažnai susiraukdavo, kuomet iš parankos iššokdavo driežlės, čiaužinėdavo tarantulės ir kiti sutvėrimai, Pėgijos pripratinti. Jos motina labai pyko, matydama mergaitę iš miško grįštančią sudraskytomis drapanomis ir įdrėkstu ir sukandytu veidu. Seseris stebėjosi iš jos keistų pamėgimų ir pyko dėlei jos liuosaus su naugių kasėjais apsėjimo, nes šiuos paskutinius jos statė daug žemiaus už save. Pėgija vaikščiojo į mokslainę, mokėsi gerai, ir mokįtojei dažnai stebėjos iš jos gilios prigimties mokslo pažinties. Ji visuomet stipriai prisilaikė šių žodžių: „nieko nebijoti ir visus mylėti,“ ir tai padėdavo jai iškentėti išmėtinėjimus dėlei sudraskytų drapanų arba draugų apkalbėjimus.

Žvėryno nuo namų artumas turėjo savo blogas puses, ir sykį Pėgijos tėvas kątik jo nesurado. Vienas iš žvėrių, vilkelis, Pėgijai kai-kurio kasėjaus iš šiaurinių kraštų atvežtas, iš žvėryno išsitraukė, kuomet mergaitė buvo manius, jog ana jį visai prisipratinus, ir pradėjo bėgti tiesiai kalvio grįtelės link; jis jau ant tiek prie žmonių pripratęs buvo, jog pamatęs grįtelės duris atviras, apsistojo ir dairėsi, vienog paleistas į jį plaktukas ir kalvio ir jo darbininkų rėksmai jį bėgti prispyrė; jie pradėjo jį vyti, bet jis keliais šuoliais prie miško pribėgo ir jame pasislėpė, visai nuo savo persekiotojų išsiliuosavęs. Kalvis žinojo, jog tas žvėris jų krašte visai nesilanko ir todėl pasiskubino apie tą nepaprastą atsitikimą į laikraštį parašyti. Ant rytojaus jau vietiniame laikraštyje galima buvo šiuos žodžius perskaityti: „Mūsų pranašavimas apie šaltą ir ilgą žiemą šiose dienose kuo-puikiausiai

tapo patvirtintas. Apygardoj „Cement Ridge“ pasirodė vilkai, šiauresniuose kraštuose būnantieji; vienas iš vietinių gyventojų, p. Bėkėris vakar matęs ties savo namų durimis jauną vilkelį, aišku, jog netoliesi ir kiti vilkai buti turėjo, kurie, aštrią žiemą jauzdami, persikėlė į šią apygardą.

Kasėjas, kursai Pėgijai iš meilės prie jos vilką buvo padovanojęs, nieko ant tos melagystės laikraštyje neatsakė, ir paskiaus Pėgijos draugai, nepaprastino atsitikimo priežastį žinodami, nemažai turėjo juokų, atsimindami apie vilkelio prie kalvės pasirodymą.

Pėgija turėjo vieną laimę: jai nereikėjo slapstytis su mylimiausiu jos žvėriu, su indiniu šunimi. Tai teippat buvo dovana, ir davęs tą dovaną, tą šunį nuo indijonų buvo išvogęs, dėlei kokios vagystos vos tik savo gyvenimą neprikišęs. Tas šuo matyt buvo tikros veislės: jis nuo žmonių slėpėsi, nei į namus, nei į savo būdelę neįeidavo, nei nieko prie žmonių neėzdavo, bet tamsiose kertėse slėpdavos ir ten savo ėdalą suėzdavo; visuomet pakraščiais slankstėsi, tiesiai nebėgdavo; jo dantys buvo aštrųs it piela, bet jis nieko nekando ir tik nuog visų bėgo.

Vienog ir tas šuo pagaliaus prie Pėgijos priprato, tarsi buvo nutaręs, jog tik jai vienai tarp tų visų žmonių, teip jam priešingų, jis pilnai gali tikėti. Jis duodavosi jai įvilkti per gatvę, bet vos tik kas svetimas prisiartindavo — jis tuojaus už jos kavodavosi, arba virvę perkandęs, pabėgdavo, ir Pėgijai ne sykį prisiėjo jį nuog arklių kojų arba nuog ratų gelbėti, nės savo išgąstyje jis jau ant kelio nebžiūrėdavo. Bet už taigi visa tarsi jo pareiga buvo tame, idant kiekvienoj valandoj buti prie Pėgijos: kur ana nėjo, jis bėgo ir uosle atrazdavo, kame ana yra; užtekdavo jai tik iš namų išeiti, kaip tuojaus Lo, — toks šunies vardas buvo — prie jos atsirazdavo, tylomis išlindęs iš kokios nors pakerties.

Vieną sykį iš sodžiaus grįždama, Pėgija nusistebėjo pamačius, jog Lo bėga ją pasitikti; tada jau ana buvo jį išmokynusi žvėryną saugoti, jai ten nėsant. Pašaukus

ir gerai jį išbarus, ji piršteliu jam grasino, bet — stebėtina — jis nei trupučio nuog tokio priėmimo nenusiminė. Jis pabėgo priešais — visuomet gi jis iš užpakalio sekdavo — ir pradėjo loti, kas su juom labai retai atsitikdavo. Pėgija suprasti negalėjo, kas su juo atsitiko, kaip netikėtinai iš miško keletas apsišarvavusių vyrų pasirodė. Iš pradžios ana jų nepažino, bet paskiaus tarp jų savo pažįstamą pamačius — tiesdario pagelbininką ir prie jo priėjus, užklausė:

— Jųs, tartum medžiojate?

— Teip, medžiojame! — atsakė.

— Ant ko?

— Ant meškos!

— Ant meškos? — sušuko ana: — bet jųs gi patįs žinote, jog čion ant dešimties mylių aplinkui nei vienos meškos nėra!

Medžiotojas prasijuokė, Pėgijos galvelę paglostė ir maloniai pasakė: na mažutė, tai ne tavo galvos reikalas, bėgk greičiaus namon, bet ne tuo takeliu, o tik vieškeliu, ir jis išlengvo ją pastumė.

Lo suurkštė, kaip niekados, o Pėgija rūščiai užtėmijo: — Palauk, šit ant tavęs savo šunį užleisiu, — bet nebuvo ką daryti ir ana toliaus nuėjo. Vienok Lo tarsi nenoroms ėjo, mergaitė atsigręžė atgal — medžiotojai į mišką suėjo; toj pačioj valandėlėj viršumi jos galvos sniegena pralėkė, visai ypatingos parvos, su baltais ir raudonais ruoželiais; tokios sniegenos niekur, kaip tik jos žvėryne, nebuvo; stebėjosi, iškur ana atsirado? Dar valandėle ir ana bėgo jau į tą vietą, kame buvo jos žvėrynas. Lo it vilyčia priešais lėkė. Ir šit staigu išlėkė laukinė antis su mėlynu kaklu, tai buvo zelzinas iš jos žvėryno. Lo, žvėrynas išbėgiojo! — sušuko ana ir dar greičiaus pasileido bėgti, norėdama nors ką iš savo turtų išgelbėti; ji seniai jau pralenkė žmonės, kuriuos miške buvo sutikus, ir manė tik apie savo žvėryną. Pagaliaus miško tankumyne ana pamatė savo žvėryno baslius ir ant sekundos apsistoja, geriaus norėdama prisižiūrėti,

ką užmatė: visi jos žvėryno namučiai ir skrynelės išblaškyti ir šaly jų gulėjo koksai ten žmogus, baisiai sužaistytas ir apdraskytas: ant jo g[illegible]elio nebuvo, plaukai nuog prakaito sulypę, veidas sudraskytas ir sukepusiu krauju aptekęs; žmogus vargiai kvapą atgauti galėjo, jo pasijudinimai buvo nerviški. Bet jis nemėgino pabėgti ir tik sunkiai vaitojo; viena jo koja buvo perlaužta ir bile-kaip nosine skarele perryšta, nuog kurios kraujas srioveno. Jis ant Pėgijos žvilgterėjo ir paskiaus su išgąsčiu atsigręžė į mišką, kurs užpakalyje jos buvo.

Pėgija iškarto suprato, kame čion reikalas buvo. Va ant ko anie žmonės medžiojo. Šit sužeistasis krūptelėjo ir savo šaudyklę, prieš žvėryną paliktą, pasiekti norėjo. Jis miške pamatė vieną iš minėtų vyrų.

— Duokš man šaudyklę! — tarė jis trumpai.

Bet Pėgija nepasijudino. Žmogus iš miško išėjo, — šuvis tiesiai į jį būtų pakliuvęs.

Sužeistasis keiksmą pramurmėjo ir piktą ant mergaitės veidą atgręžė. Bet Pėgija tokį pažiūrėjimą jau buvo mačiusi pas žvėrius, kuriuos paskiaus ji prie savęs pripratino, todėl ana neišsigando ir tarė:

— Tau iš šaudyklės iššovus, jie visi ant tavęs užpuls.

— Kaip visi? — užklausė jis.

— Juk gi jų yra dvylika ir visi su šaudyklėmis, — tarė Pėgija, — geriaus gulk čionai, pasikavok. Nesijudįk. Aš viską atliksiu.

Sužeistatis už tvoros pasikavojo. Pėgija nubėgo sutikti žmogų, kurs iš miško buvo išėjęs; tai vėl jos pažįstamas buvo; ją pamatęs, jis apsistojo ir rūsčiai tarė:

— Aš gi tau sakiau, idant tu namon eitum.

— Geriaus tu pats eik iš čionai, — tarė Pėgija, — ir greičiaus.

Tas nusistebėjęs apsistojo. — Tai dėlko?

— Dėlto, jog čion yra trenkiančios gyvatės!

— Kame?

— Apie žvėryną; jų čion daug guštų. Va šiuo keliu eikite!

Ana jam į dešinę pusę parodė; iš miško kiti žmonės išėjo ir ėmė tarpo savęs kalbėtiesi. Istorija apie Pėgiją ir trenkiančias gyvates visiems buvo žinoma ir todėl, da valandėlei prabėgus, jie visi tylomis ant kito kelio pasukė, toli žvėryną apsukdai, ir greitai visai iš akių pražuvo. Pėgija bėgdama prie sužeistojo sugrįžo. Jis regimai nusiramino, bet baisus silpnumas jį apėmė.

— Ar gali man vandenio duoti? — jis prašnybždėjo.

Žvėrynas netoli nuog upelio buvo. Pėgija su puodeliuku jam vandenio atnešė. Ji nenoroms atsiduso: paukštis-mėsininkas, kurs dabar ant visados pražūvo, paskutinis iš jo gėręs buvo.

Vanduo, tarsi, atgaivino jį. — Tie niekšai trinkenčių gyvačių pasibijojo? — užklausė jis, prasijuokti mėgindamas.

— Tai gi ar čion ištikro teip daug gyvačių yra?

— Nei vienos, — atsakė Pėgija gudriai nusijuokdama — tu vienutinė ir tai dvikoja!

Sužeistasis negalėjo neprasijuokti. — Vienkoja, norėjai tu pasakyti — pridūrė jis, ant savo sulaužytos kojos nurodydamas.

Gailestis apėmė Pėgiją. — Ką tu dabar veiksi? — užklausė; tu žinai, kad „čion“ atsilikt negali: „tas“ viskas man priguli.

— O visi tie žvėriai, kuriuos aš išgązdinau ir išvaikiau, teipogi tavieji buvo?

— Teip.

— Neišpasakytai man gailu.

Pėgija visai atsileido. — Ar gali tu eiti?

— Ne!

— O čiaužti?

— Ne teip toli, ka[illegible]yvatė!

— Bet prie ano eikšte[illegible]ričiauši!

— Teip!

— Ten arklys ganosi, ir aš jį tau arčiaus privesiu.

— Tu gera mergaitė, — pratarė jis sujudintas.

Pėgija nulėgo. Tas arklys Samui prigulėjo, bet šis mažutei daleido ant jo jodinėti, kiek vien ji nori.

Pėgijai tai vis to viena buvo, kaip ir daleidimas su arkliu daryti tą, kas jai patinka. Ji arklį, kaip tik galima buvo, arti žvėryno privedė ir prie kelmo pastatė. Tas daug laiko užėmė, ir pabėgėlis jau prie jos buvo, išblyškęs ir silpnus, bet linksmu veidu.

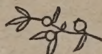
— Kada tau arklys daugiaus bus nereikalingas, tai tu jį paleisk — tarė ji — ans namon kelį atras, o dabar laikas man grįžti.

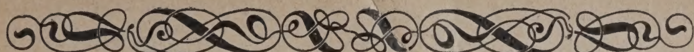
Atgal neatsižiūrėdama, ana į savo žvėryną nubėgo,

Bet nuog to laiko žvėrynas tuščias atsiliko: ji apstoja žvėrius ir paukščius rinkusi; žmonės sakė, jog toksai darbas jai atsibodęs, jog ana perdidi esanti. Gal buti, kad teip ir buvo, bet kaip ten nebūtų buvę, ana visgi nei prieš ką neišsikalbėjo apie paskutinį didį laukinį žvėrį, kurį jai savo gerumu prisipratinti ir išgelbėti pasisekė.

TURINIS.

P. Nėrio išleistos knygelės.

1.	Naudingi skaitymai iš prigimties mokslo su daugeliu paveikslėlių . . . . , .	30 kap.
2.	Iš kur akmenys ant musų laukų atsirado (su paveikslėliais)	20 „
3.	Saulės ir mėnesio aptemimai (su paveikslėliais) .	20 „
4.	Pirmutinė pašalpa umai susirgus; teipogi gėralai alkogoliniai ir taboka	15 „
5.	Kapai didžių kunigaikščių ir karalių Vilniuje . .	15 „
6.	Garo mašinos ir gelžkeliai su paveikslėliais) . .	10 „
7.	Pamokinimas, kaip nuo pagedimo apsaugoti žmones, pagedusių šunų aprietus	6 „
8.	Džiova ir kaip tos ligos apsisaugoti	6 „
9.	Patarmės moterims, kurios nor būt sveikos . . .	10 „
10.	Trumpa šneka apie limpančias ligas ir kaip nuo anų apsiginti	10 „
11.	Trys pamokslai apie gaspadorystę dėl gaspadorių sodiečių (antra laida)	15 „
12.	Bulvių vaisinimas	15 „
13.	Žaibas ir griaustinis (su 21 paveikslėliu)	20 „
14.	Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės rašymo ir spaudos išmokė (su 10 paveikslėliais) . .	20 „
15.	Kas tai yra dirbama žemė, kaip ji atsirado, kokie yra jos skyriai ir kaip anuos pažinti	15 „
16.	Epiktėto aforizmai su pridėjimu keleto skyrių iš jo „Pruntavimų“	15 „
17.	Trumpa geometrija	50 „
18.	Ukiškos draugystės įvairiuose kraštuose	10 „

19. Parinktos lietuviškos dainos p...
20. Kaip apsireiškia gyvastis žmogaus kune (su 35 paveikslėliais) . . . . . 15 „
21. Tekinimo amatas (su 47 paveikslėliais) . . . . . 15 „
22. Avižų auginimas (su 8 paveikslėliais) . . . . . . 10 „
23. Vienas iš mus tur apsivesti . . . . 10 „
24. Nekurie amatai (su 43 paveikslėliais) . . . . . 20 „
25. Įrankis dėl pagerinimo ir sutaisymo šosiejinių ir paprastų kelių (su 40 paveikslėliais) . . . . . . 15 „
26. Gyvenimas šv. Kazimiero (su 3 paveikslėliais) . . 10 „
27. Gyvenimo džiaugsmai. Pagal Lebboką P. N. sutaisyta 30 „
28. Ką ir kaip nekurie amatininkai dirba . . . . . . 20 „
29. Trumpa visotina istorija. I. dalis. Senovės istorija 20 „
30. Savišelpystė . . . . 30 „
31. Sofokles. Antigona (tragedija). Vertė J. Š. . . . . 20 „
32. Pirma pagelba nelaiminguose atsitikimuose . . . 40 „
33. Kas ir kiek žemės gali pirktis Lietuvoje . . . . 10 „
34. Miškų, laukų, sodų, daržų eibės ir bausmės už jas 10 „
35. Džiova ir kova su ja . . . . 30 „
36. Dikaviečių apmedžiavimas . . . . 30 „
37. Kaip reikia pinti rėčkos, baldai ir kiti pinamiejei daiktai (su 37 paveikslėliais) . . . . 30 „
38. Paprasti rakandai ir išdarbiai iš šakų, su 74 paveiks. 25 „
39. Apie blogąją ligą arba syfilį sutaisė d-ras A. V. . 15 „
40. Boreikis Kodkevyčius, garsus Lietuvos ėtmonas, apysaka . . . . 10 „
41. Apysakos, (dvi M. Tvėno ir viena Brėt-Garto) . . 10 „
42. Kam, kada ir kaip reikia atbūti kariumenė . . . 10 „

Adresas: *M. Saunus, Tilsit (Ostpr.), Fabrikstrasse 27.*